

Studenten helpen studenten

Hilde Van Keer*

Newton, F.B. & Ender, S.C. (2010). *Students helping students: A Guide for Peer Educators on College Campuses (Second Edition)*. San Francisco: Jossey-Bass ISBN 978-0-470-45209-7 (338 pagina's).

Het is onmiskenbaar, ons onderwijs moet meer dan ooit een innoverend antwoord weten te bieden op een aantal cruciale uitdagingen. We leiden tegenwoordig namelijk op in een kennismaatschappij, waar competentiegericht leren en levenslang en levensbreed leren centraal staan. Bovendien worden we op alle onderwijsniveaus geconfronteerd met een aanzienlijke diversiteit aan leerlingen, studenten of cursisten, wat belangrijke differentiatienoden met zich meebrengt. Gegeven de huidige verwachtingen die aan het onderwijs in een kennismaatschappij worden gesteld, heeft zich ook een verschuiving voorgedaan van kennisoverdracht naar meer nadruk op kennisconstructie. Dit leidde de voorbije decennia tot de bloei en het in praktijk brengen van de sociaal-constructivistische onderwijsvisie, die leren ziet als een actief, constructief, cumulatief, contextgebonden en bovenal sociaal proces. Dit laatste impliceert de doelbewuste implementatie van werkvormen die een beroep doen op interactie tussen leerkrachten of docenten en kinderen, studenten of cursisten enerzijds of tussen de lerenden onderling anderzijds. Deze interactieve werkvormen doen appèl op het van en met elkaar leren, waarbij sprake is van wederzijdse beïnvloeding. De geschetste veranderingen op het vlak van onderwijsvisie en de opkomst van studentactiverende en coöperatieve werk- en leervormen doen zich eveneens voor in het hoger onderwijs. Diverse vormen van 'peer-assisted learning' worden dan ook geïmplementeerd als initiatieven om in te spelen op de aanwezige diversiteit en differentiatienoden in deze instellingen. In dit verband speelde de eerste editie van *Students helping students* reeds duidelijk in op deze ontwikkelingen. Het feit dat tien jaar later in 2010 een tweede editie uitkwam, illustreert de blijvende én groeiende aandacht voor de meerwaarde van het inzetten van 'peers' in ons onderwijs in het algemeen, en in het hoger onderwijs in het bijzonder. Met deze tweede editie van *Students helping students* beogen Fred B. Newton en Steven C. Ender een handleiding te bieden voor hoger onderwijsdocenten en studenten die betrokken zijn in uiteenlopende vormen van wat ze 'peer programma's' noemen. De handleiding streeft er expliciet naar deze verschillende actoren (1) kennis te verstrekken over het belang en de meerwaarde van het 'empoweren' van studenten bij het begeleiden en ondersteunen van medestudenten en (2) de nodige competenties bij te

* Prof. dr. H. Van Keer is werkzaam bij de Vakgroep Onderwijskunde, Universiteit Gent

brengen zodat 'peer educators' persoonlijke groei en leren kunnen realiseren, zowel bij de studenten die ze ondersteunen als bij zichzelf.

Meer concreet bestaat *Students helping students* uit elf hoofdstukken, die in een aantal grotere gehelen onder te brengen zijn. De eerste drie hoofdstukken zijn eerder introspectief van aard en laten 'peer educators' in spe stilstaan bij hun opvattingen over zichzelf als rolmodel en begeleider en lokken reflectie uit over hun eigen ervaringen in het hoger onderwijs, de communicatievaardigheden waarover ze reeds beschikken en de sterktes en zwaktes waarmee ze als 'peer educator' in een programma van start zullen gaan. Hoofdstuk 1 zoomt specifiek in op de verschillende rollen die 'peer educators' kunnen opnemen en op de effectiviteit van diverse programma's. Hoofdstuk 2 gaat in op de persoonlijke veranderingen en uitdagingen waarmee studenten in het hoger onderwijs worden geconfronteerd. 'Peer educators' worden in dit verband aangemoedigd om te reflecteren op de ontwikkeling die ze zelf reeds doormaakten, op de sterke punten waarop ze kunnen terugvallen en op strategieën waarmee ze werkpunten zullen gaan optimaliseren. Hoofdstuk 3 ten slotte, richt zich op het begrijpen van de impact van cultuur en de diversiteit aan culturen in onze samenleving op onze wederzijdse interacties. Aansluitend op de eerste drie eerder beschouwende hoofdstukken, gaan de hoofdstukken 4 tot en met 9 in op essentiële vaardigheden in het begeleiden en ondersteunen van medestudenten in het hoger onderwijs. De hoofdstukken 4 tot en met 7 richten zich meer bepaald op het belang en het ontwikkelen van interpersoonlijke verbale en non-verbale communicatievaardigheden (hoofdstuk 4), probleemoplossingsvaardigheden (hoofdstuk 5), het verwerven van inzicht in groepsprocessen en communicatiepatronen in groepen (hoofdstuk 6) en effectieve leiderschapsvaardigheden (hoofdstuk 7). Hoofdstuk 8 gaat meer in het bijzonder in op het bevorderen van academisch succes via peer interventieprogramma's en is op die manier het enige hoofdstuk dat expliciet de meerwaarde van peers voor een specifieke 'outcome' behandelt. De klemtoon wordt daarbij gelegd op de cruciale rol van zelfregulatie, intrinsieke motivatie en effectieve studiegewoonten. Hoofdstuk 9 tot slot richt zich niet op het uitspitten van een specifieke begeleidingsvaardigheid op zich, maar wel op het belang van doorverwijzen indien nodig en op het gebruikmaken van beschikbare resources aan de instellingen voor hoger onderwijs. De laatste twee hoofdstukken in *Students helping students* zijn overkoepelend van aard. Hoofdstuk 10 bespreekt in het bijzonder een heel essentieel element binnen pedagogisch handelen en peer programma's, namelijk richtlijnen voor ethisch gedrag van 'peer educators'. Hoofdstuk 11 spitst zich volledig toe op het concreet illustreren van de waaier aan mogelijkheden van peer programma's. In vergelijking met de vorige editie van het boek is dit een nieuw toegevoegd hoofdstuk, waardoor de link met de praktijk nu nog sterker is uitgewerkt. Tot slot is in het boek een verklarende woordenlijst opgenomen, waarin gehanteerde concepten worden omschreven als leeshulp voor 'peer educators' die zich met dit boek wensen te bekwamen. Hierbij valt echter de bedenking te maken dat de verschaft omschrijvingen in de woordenlijst niet steeds even eenduidig, volledig of bevattelijk zijn voor wie niet, of niet helemaal, thuis is in de materie.

Met de verschillende inhoud die aan bod komen binnen de hoofdstukken van *Students helping students* kunnen docenten of stafmedewerkers uit het hoger onderwijs reeds een heel eind op weg om studenten voor te bereiden op een eventuele rol als 'peer educator'. De vele voorbeelden en verhalen of casussen van studenten en 'peer educators' die doorheen elk hoofdstuk van het boek zijn opgenomen, zorgen bovendien dat de beoogde achtergrondinformatie praktijkgericht met de kennisbasis wordt geïntegreerd en tot leven komt. Dit komt nog extra uit de verf in het laatste hoofdstuk van het boek, dat volledig vanuit praktijkvoorbeelden van bestaande peer programma's is uitgewerkt en zo de brede 'range' aan mogelijkheden in dit verband illustreert. Dit hoofdstuk kan instellingen voor hoger onderwijs dan ook een interessante inspiratiebron bieden om de eigen peer programma's opnieuw te doordenken en te optimaliseren of om deze weg in te slaan en een eigen peer programma op de rails te zetten. Wie op zoek is naar theoretische referentiekaders uitgebouwd vanuit recente onderzoeksliteratuur staat echter eerder een teleurstelling te wachten. Theoretische raamwerken krijgen wel een plaats binnen het boek, maar een expliciete link met de resultaten van actueel empirisch onderzoek is niet consequent opgenomen. Ook de link met de Europese traditie inzake 'peer-assisted learning', met onder andere het werk van Keith Topping, wordt jammer genoeg niet belicht. *Students helping students* blijft dan ook in de eerste plaats een praktijkgeoriënteerd boek, waarbij het accent niet ligt op onderzoek en de resultaten daarvan.

Het boek is bedoeld als werkboek en leidraad voor docenten hoger onderwijs en 'peer educators', wat ook blijkt uit de opbouw van de verschillende hoofdstukken en de systematische aanpak binnen elk hoofdstuk. Ieder hoofdstuk is specifiek opgebouwd rond een overzichtelijk aantal expliciet geformuleerde leerdoelen, die ideaal zijn als 'advanced organizer' om de lezing van een hoofdstuk mee aan te vatten. Bovendien creëert dit overzicht van leerdoelen voor 'peer educators' ook de mogelijkheid om aan het eind van elk hoofdstuk te evalueren of ze zich de inhoud al dan niet voldoende eigen hebben gemaakt. Verder voorziet elk hoofdstuk aan het eind ook in een aantal overkoepelende vragen, die peilen of de meegegeven informatie ook daadwerkelijk is aangekomen bij de 'peer educators'. De gebruiksvriendelijkheid van *Students helping students* als handleiding voor docenten blijkt ook uit het feit dat het boek doorspekt is met reflectieopgaven die de 'peer educators' stil doen staan bij hun keuzes, opvattingen, reeds verworven of nog te ontwikkelen competenties, enzovoort. Bovendien worden in elk hoofdstuk oefenopdrachten en -momenten ingebouwd om bepaalde vaardigheden specifiek te trainen en aldus meer competenties te verwerven. Tot slot zijn ook op regelmatige basis overzichten opgenomen van tips bij het uitbouwen van de begeleidingscompetenties. Soms lijken deze eerder vanzelfsprekend, maar niettemin is het handig dat ze overzichtelijk zijn samengebracht, zodat 'peer educators' er eenvoudig naar kunnen teruggrijpen indien nodig.

Kortom, *Students helping students* sluit naadloos aan bij de ontwikkelingen van de voorbije decennia met steeds meer aandacht voor een waaier aan verschillende peer programma's en dit vanuit de erkenning van de meerwaarde van peers die

verantwoordelijkheid opnemen voor elkaars ontwikkeling en leren. In dat verband is dit werk van Newton en Ender een interessante handleiding, die achtergrondinformatie en praktijkvoorbeelden samenbrengt om de begeleidingscompetenties van 'peer educators' verder uit te bouwen en systematische reflectie hierover te stimuleren.